STRADA LÂNĂRIEI ȘI VECINĂTĂȚILE EI

Oliver Velescu

„Câmpiile cele mari de la Lânăria, în direcția Văcărești lor" așa definește Ionnescu-Gion acest întins teritoriu din partea de sud-est a Bucureștiului[1]. Limitele lui naturale erau albia schimbătoare a Dâmboviței și Dealul Văcărești lor. Pe timp frumos când Dâmbovița curgea în matca ei, de sub aceasta înălțime izvorau pârâiașe, gârlițe, care urmând o pantă lină curgeau pe o linie șerpuită, vărsându-se în Dâmbovița nu înainte de a forma heleștee, bălți, baltacuri.

Tradiția istorică a veacurilor XVII și XVIII relevă ca acest mare teritoriu era un loc domnesc. Pe movila care domina acest loc situat *„den jos de București"* a fost ridicată de domnul Alexandru Mircea (1568–1574) mănăstirea Sfânta Troița refăcută după distrugerea ei în vremea lui Sinan Paşa (1599) de către Radu Mihnea (în cea de a treia domnie 1611–1616). Mănăstirea a devenit sub toponimicul Radu-Vodă unul din centrele de convergență socială și economică a orașului, fiind una din marii stăpânitori de averi pe întreg teritoriul orașului și de moșii răspândite în toată Țara Românească.

La 6 septembrie 1613 *„mahalaua ce este pre lângă mănăstire"* primește statut de slobozire[2], pe care mănăstirea îl va apăra până târziu în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, când toate locurile trebuiau răscumpărare de embatic de la Radu-Vodă.

Colonizarea tabacilor trebuie legată și de privilegiile pe care le ofereau locuirea într-o slobozie, dar mai ales abundența apei, gârlițele, esențială în procesul tehnologic al tăbăcăriei. Tabacii s-au mutat aici după ce au fost izgoniți în 1674 din vechiul lor cartier situat în „Bucureștii de Sus"[3] și, după ce o vreme au avut atelierele în „mahalaua Oltenilor", grupați în jurul bisericii Sf. Nicolae din Sări, (în fosta stradă Pitagora), demolată în anul 1987.

Mahalaua în care s-au așezat tabacii s-a numit alternativ după numele bisericilor nou construite sau refăcute după cum urmează: Sf. Nicolae-Broșteni sau Tabaci, reclădită în 1731, Sf. Dumitru-Slobozia, reclădită la 1743, Potoceanu (1765) numită mai târziu Apostol (confundată în multe scrieri cu biserica Sfinții Apostoli a Târnovului) având parohia în dreapta Dâmboviței și biserica pe malul opus.

Drumurile, ulițele și apoi străzile s-au dezvoltat în funcție sau pe marginea hotarelor locurilor stăpânite de localnici și – mai important – spre sursele de apă adică gârlițele sau Dâmbovița.

Din vechime, chiar din secolul al XVI-lea atestat „drumul Văcărești lor" care asigură legătura cu viile bucureștilor situate pe dealul cu același nume, dar și spre așezările omenești de pe platou: Bârzești, Măicănești etc. unde stăpâneau boierii Văcărești aflați într-un perpetuu conflict pentru hotare cu locuitorii și dregătorii orașului.

---

[1] Ionnescu-Gion, *Istoria Bucureșciilor,* 1898, pag. 342.

[2] Oliver Velescu, *Slobozia de la Radu-Vodă. Contribuții la istoria orașului București în secolele XVI–CVII în „Historia Urbana"* t. I, 1993, nr. 2, pag. 174–193".

[3] Paul I. Cernovodeanu și Nicolae Vătămanu, *Tabacii din Bucureștii de Sus în veacul al XVII-lea în „București.* Materiale de istoric și muzeografic", vol. XI, Bucureşti, 1922, pag. 37, Ionnescu-Gion, *op. cit.,* pag. 338 afirma că mahalaua Tabaci se afla sub Radu-Vodă de la 1668 încoace.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

Alt drum important a fost „Podul Şerban-Vodă", cale de acces a tuturor călătorilor care veneau de la Dunăre spre oraş şi a cărui importanţă a crescut odată cu construirea podului de peste Dâmboviţa în timpul lui Şerban Vodă Cantacuzino (1601–1616).

Mai există o uliţă paralelă cu Dâmboviţa care asigură accesul la mănăstirea Radu-Vodă, stradă existentă şi azi şi purtând acelaşi nume.

Odată cu stabilirea hotarului între cele două slobozii, cea a mănăstirii Radu-Vodă şi cea domnească, din Broşteni, în 1636 s-a statornicit un drum care străbătea „şesul viilor oraşului Bucureşti" (1631). El poate fi identificat cu traseele străzilor Cuza-Vodă şi Elena Cuza, fosta stradă Fraţilor, şi al cărei capăt era în Gârliţa ce venea dinspre Filaret, adică viitoarea stradă a Lânăriei.

Este cazul a aminti că în această parte a mahalalei existau două braţe ale Dâmboviţei, adică albia principală şi *„matca Dâmboviţei celei vechi"* (1722) numită curent „Gârliţa" şi care era mărginită de două străzi: „Verzişori" şi „Roşiori" (conform planului Pappazoglu din 1871). Între aceste braţe de apă era de fapt cartierul *„între gârlele Dâmboviţei"* (1699). Într-un act din 4 mai 1699 se aminteşte de o casă şi locul ei că: *„iaste între gârlele Dâmboviţei de în jos de grădina mănăstirii Radu-Vodă de [la] pod în sus unde se desparte gârlele Dâmboviţei"*[4]. Actuala stradă „Între gârle" păstrează amintirea acestui aspect topografic al vechiului Bucureşti.

Unele acte de hotărnicie de la mijlocul veacului al XVIII-lea menţionează drumuri care sunt însă greu de identificat, dar lasă să se întrevadă cum s-au format ele.

Astfel un incident petrecut în anul 1755 între Iordache Cantacuzino şi mănăstirea Radu-Vodă a pornit tocmai de la o uliţă. Faptele s-au petrecut astfel: Iordache Cantacuzino biv vel paharnic stăpânea în mahalaua Tabacilor casele ce le avea de zestre de la răposatul Matei Mogoşescu biv vel sărdar. *„Pe lângă bolovanii dumnealui* – adică pietrele de hotar – *iaste o ulicioară cât încape carul de merge la Dâmboviţa de unde iau oamenii apă"*. De cealaltă parte a uliţei era moşia mănăstirii Radu-Vodă. Iordache Cantacuzino a pus să se facă un gard aproape de Dâmboviţa tot pe locul lui de zestre. Egumenul mănăstirii protestează: *„zicând* – că acel gard – *ar fi şi pe calea moşiei mănăstirii şi îngustează uliţa"*.

Pricina ajunge la Divan. Din porunca Domnului Constantin Mihai Racoviţă se face o anchetă la faţa locului, iar din raportul făcut de boierii însărcinaţi cu rezolvarea ei aflăm: *„strângând pe mahalagii de pânprejur am cercetat cu amănuntul"*. Au măsurat uliţa, care vine la poarta lui Iordache Cantacuzino *„începând din podul cel mare* – adică strada Şerban Vodă – *până în ulucile lui Stan mărgelar"*. S-a constatat că *„lungul uliţei den pod până în apă"* era de 45 de stânjeni iar *„largul uliţei de 1,5 stânjeni"*. Acolo unde s-a făcut gardul, părţile s-au învoit ca el să rămână în stăpânirea lui Cantacuzino iar uliţa *„să fie pe jumătate pe moşia dumnealui paharnic Iordache şi jumătate pe moşia Radu-Vodă"*. De asemenea s-a hotărât ca *„nişte varniţe ce făcuseră tabacii în mijlocul uliţii"* să se strice *„ca să nu facă vreo primejdie celor ce merg la Dâmboviţa de iau apă"*[5].

La 35 August 1779 se face hotărnicirea locurilor stăpânite de logofătul Manolache Brâncoveanu din mahalaua Broşteni. Comisia orânduită de Alexandru Ipsilanti de a

[4] G. Potra, *Documente privitoare la istoria oraşului Bucureşti 1634–1800*, Bucureşti, 1982, pag. 121.

[5] G. Potra, *Documente privitoare la istoria oraşului Bucureşti 1594–1821*, Bucureşti, 1961, pag. 431.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

„împietrui locul", adică să-l însemne cu pietre de hotar, s-a dus în mahala unde *„s-au aflat Mihai Cazacul, om bătrân şi unchiaşul Chiţul săracul, amândoi din vecini şi ţiitori de minte pe unde au fost cuprinsul locurilor boierilor brâncoveni... au purces înainte şi noi după ei. Şi pe unde ne-au arătat că a fost cuprinsul acelor locuri am făcut semne şi am tras cu stânjenul domnesc... la care trăsuri şi semne ce s-au făcut, faţă fiind toţi ceilalţi vecini şi rezăşi cu toţii s-au mulţumit ş-au rămas odihniţi, care semne şi număr sunt acestea...".* (Urmează descrierea celor trei locuri stăpânite de boierii brâncoveni).

Pentru cele ce interesează aici ste de reţinut că unul din hotare era *„de la podul Dâmboviţei vechi, pe unde trece drumul cel vechi în Broşteni, din dreptul casei lui Cârstea, dârvar al armaşului Theodosie, până la răspântie, 72 stânjeni, 2 palme".* Al doilea teren hotărnicit are una din laturi *„din malul Dâmboviţei vechi la răsărit de fundal grădinii lui Hristea Căpitan, spre apus un drumuşor nou făcut...".* Hotarul celui de al treilea loc mergea de la *„colţul gardului babei Dobra Băduleasa, taie drumuleţul de-a curmeziş, pe lângă casa babei Maria..."*[6].

Este evident că toate aceste drumuri, drumuşoare şi drumuleţe nu mai pot fi localizate, dar, de reţinut aproape toate au un capăt la o sursă de apă.

Interesate sunt izvoarele care lămuresc originea cuvântului *„lânărie"*, mai ales când este pus în relaţie cu tăbăcăria. Astfel, Nicolae Iorga aminteşte de un document din anul 1804 în care se vorbeşte între altele de *„lâna luată de la tabaci"*[7]. Ca această lână este un subprodus rezultat din procesul tehnologic al tăbăcăriei rezultă clar şi dintr-un alt document bucureştean din 11 decembrie 1822. Astfel, dintr-o jalbă a postăvarilor şi a găitănarilor, care lucrau postav de ţară şi găitane, aceştia cer să fie scutiţi de impunere la vamă pentru că: *„lâna ce o cumpără de la tabaci, zmultura după piei, tabacii plătesc vama pă piei cu lână când le aduc, de o piele trei parale, cum şi cele ce le cumpără tabacii de la măcelari, plătesc măcelarii".* Se mai aminteşte că şi tabacii au avut un conflict cu vama, *„în vara trecută pentru lâna ce o vând pe la casele lor".* Postăvarii şi găitănarii obţin câştig de cauză *„fiind vama plătită la piei".* Ei mai declară că lâna o cumpără şi de la sate[8].

În acest context trebuie înţeleasă cererea unui oarecare Ion Sachelarie prin care solicita aprobarea pentru *„facerea unei lânării în mahalaua Apostol"*[9].

Drumurile nu serveau numai pentru circulaţie ci erau şi un loc de deversare a apelor reziduale provenite de la tăbăcăriile din preajmă. S-a arătat, cu prilejul incidentului din 1755, că între alte măsuri a fost şi aceia de a se astupa gropile făcute în drum de către tăbăcari. Starea acestor drumuri, permanent umede şi noroioase şi pline de gropi cu apă – aşa numitele baltacuri, care în unele acte sunt numite batacuri – a fost o preocupare permanentă a locuitorilor, a conducerii oraşului şi a Divanului. Două documente, din 13 august 1808 şi 30 noiembrie 1809, descriu procedura de astupare a baltacurilor şi menţionează sancţiunile contra celor care nu participă la aceste operaţiuni. În 13 august 1808 Divanul porunceşte ca *„toţi locuitorii de veri ce breaslă câţi adecă se vor afla locuind în preajma baltacurilor, ca şi cei care vor avea care (căruţe) unii să care tufa din destul, alţii paie iar cei fără de care să aşeze tufa şi paiele spre*

---

[6] *Idem*, 1634–1800, Bucureşti, 1982, pag. 275.

[7] N. Iorga, *istoria comerţului românesc*, Bucureşti, 1925, vol. II, pag. 109.

[8] I. Cojocaru, *Documente privitoare la economia Ţării Româneşti 1800–1850*, Bucureşti, 1958, vol. I, pag. 168.

[9] Arhivele Naţionale, Filiala Municipiului Bucureşti, fond Primăria Municipiului Bucureşti, Dos. 105/1839.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

astuparea gropilor şi uscarea noroiului". Un an mai târziu, în 30 noiembrie 1809 într-un ordin de la Spătărie în legătură cu taxa pentru podirea *„străzii spre Tabaci"* se precizează: *„cime se va împotrivi de a plăti analogon să i se facă şanţ înaintea porţei lui de a numai ieşi, nici a se sluji de acel pod"*[10]. Situaţia acestor baltacuri din uliţi apare mai clară într-un interesant document din 18 decembrie 1822, an când Niţă Cavaful a avut un conflict cu trei tabaci: Ivancea, Tonciul şi altul; indescifrabil pe teme de curăţenie, igienă publică şi edilitate.

Niţă Cavaful a cumpărat un loc de la Gligorie tabacul *„ot mahalaua Broşteni"*, loc pe care şi-a deschis în anul 1820 o prăvălie. Niţă îi reclamă pe tabacii de mai sus pentru ulicioară, vadul de apă menţionat, pentru gunoiul ce se arunca în drum şi pe marginea gârliţei şi pentru *„batacul ce se făcea în drum atât din scursoarea apei ce se scurgea din dosul Sf. Spiridon şi din uliţa ce vine din mahalaua Sloboziei cât şi de la unii din noi ce lucrăm tăbăcărie, cum şi pentru şanţul ce era făcut din vechime de la batac până în Dâmbovicioara"*[11], şanţ căptuşit cu scânduri *„de se scurgea apa şi lipsea putoarea şi pagubile ce li se pricinuia la unii trecători pe acel drum cu carele"*.

Aşa dar, acţiunea se petrece în dreapta şi în stânga Gârliţei în mahalaua Broşteni făcându-se referiri şi la mahalaua vecină a Sloboziei. Constatăm că sunt pomenite două uliţe pe care curgeau două ape. Din drumul din spatele bisericii Sf. Spiridon se scurgea o apă care forma un baltac unde se aduna şi apa din uliţa ce venea din mahalaua Sloboziei. Tot aici se aduna *„şi [apa] de la unii din noi ce lucrăm tăbăcărie"*. Se cade la învoială ca ulicioara să aibe o *„lărgime de 5 stânjeni şi jumătate şi un pumn"* considerat a fi destul pentru trecerea călătorilor. Se mai hotărește ca şanţul de scurgere să fie căptuşit cu scânduri pe margine şi acoperit, urmând a fi îngrijit ca să nu se astupe de către tăbăari. Niţă Cavafu urma să scoată parii şi mărăcinii pe care i-a pus ca *„să rămâie vadul slobod, să putem cu înlesnire a ne lucra meşteşugul nostru"* (adică tabacii). Niţă Cavafu se obliga să facă şi o punte mai jos de puntea mare *„care este* [trecătoarea] *peste Dâmbovicioara"*[12].

„Drumul din dosul Sfântului Spiridon" poate fi identificat fără tăgadă cu străzile Cuza-Vodă şi Elena Cuza, fostă Fraţilor, el putând fi regăsit şi în schiţa de plan întocmită în anul 1834 unde apare sub denumirea de *„drumul ce duce în Tabaci"*[13]. *„Uliţa care vine din mahalaua Slobozia"* poate fi identificată cu strada Leon-Vodă, iar locul unde se adunau aceste ape în baltacul sus pomenit trebuie să fie largul ce se cheamă piaţa Bucur. De aici începe şi strada Verzişori care mărginea malul Gârliţei, zisă şi Dâmbovicioara, braţul vechi al Dâmboviţei. Tot aici se află şi strada Între Gârle, sus amintită, care, repetăm, păstrează memoria ostrovului format între Dâmboviţa şi braţul de apă sus pomenit.

Documentul din anul 1834 la care ne referim este o schiţă de mână întocmită de „comisarul de Albastru" care cuprinde toate uliţele din „culoarea" pe care o păstorea. Reţinem pentru cele ce interesează aici că între Uliţa Dobroteasa (viitoare Cale Văcăreşti) şi Podul Şerban-Vodă sunt desenate 11 uliţe, din care în dreapta Gârliţei, 6 uliţe. Identificarea lor cu actualele străzi este dificilă pentru că direcţiile indicate prin expresiile

---

[10] V. A. Urechea, *Istoria Românilor*, Bucureşti, 1896, tom. IX, pag. 599–600.

[11] În textul publicat „Dâmb...", G. Potra completează... oviţa (Dâmboviţa). Din contexte reiese însă că este vorba de Dâmbovicioara, toponimic folosit alternativ cu Gârliţa.

[12] G. Potra, *op. cit., Documente... 1821–1848*, Bucureşti, 1975, pag. 72.

[13] Schiţa se găseşte la Arh. Naţ. fil. M.B., fond P.M.B., dos. 245/1834 fila 14 şi a fost publicată în „Bucureşti. Materiale de istorie şi muzeografie", 1966, vol. IV, pag. 56.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

„se abate" sau „către" nu sunt suficiente pentru o precisă orientare. Totuşi când pe schiţă apare scris uliţa care *„se abate în mahalaua Broşteni"* sau *„se abate pe lângă biserica Slobozia, la Broşteni"* recunoaştem drumurile amintite în documentul comentat mai sus din 18 decembrie 1822 şi care sunt străzile Cuza-Vodă şi Leon-Vodă. Uliţa care *„se abate în mahalaua Sloboziei"* pornind din *„Podul Şerban-Vodă"* trebuie să fi fost undeva între străzile Rădăuţi şi Poteraşi, înainte de străpungerea făcută pentru bulevardul „Neatârnării" azi „Mărăşeşti".

Mai sunt de amintit căile principale de legătură care asigurau ieşirea din oraş: *„Drumul Poştei, afară din Poliţie"* care pleacă de la *„Bariera Dobroteasa"*. În stânga uliţei Dobroteasa este schiţat drumul care *„se abate prin mahalaua Cărămidarilor şi iese în Lunca Vitanului"*. De la *„Casa barierii Şerban-Vodă"* este desenată o răscruce. Un drum *„se abate pe sub Piscu şi ese la Văcăreşti"* (viitoarea stradă Piscului) care urca pe dealul Văcăreşti, celălalt este notat *„Drumul Giurgiului pe la Văcăreşti, Cărămidari"*, poate strada Mărţişor(?).

Din anul 1851 există o altă mărturie importantă cu privire la reţeaua de străzi din această parte a oraşului. Un dosar din anul amintit pomeneşte *„uliţa de la biserica Radu-Vodă, pe lângă Gârliţa, până la hanul lui Gavril Rachieru, numită apoi uliţa Bucur"*[14]. În acelaşi an este amintită şi o altă uliţă greu identificabilă, în mahalaua Apostol şi care mergea *„pe lângă proprietatea lui Gavril Apostol"*[15].

Din aceiaşi ani trebuie amintită şi măsura cu caracter general luată în anul 1850 pentru *„astuparea şanţurilor"* în Bucureşti[16] şi începerea, în anul 1850 a pavării străzii Broşteni[17], adică strada Cuza-Vodă.

Dar apa cea mai importantă din aceste locuri era pârâul din izvoarele de sub dealul Filaretului. Aceste ape care, după ce se adunau în „Lacul Adânc" sau „Gramont", curgea sub „Troianul", deal numit astfel de Ionescu-Gion şi traversa podul – în sens de cale – Şerban-Vodă şi se vărsa în Gârliţa Mică[18]. Este râul de-a lungul căruia era lânăria care va da numele viitoarei străzi. De altfel, într-o hotărnicie din anul 1852 se localizează un vecin *„spre soare apune, cu lânăria"*. Iar într-un act de răscumpărare de embatic a unui loc, din anul 1879 şi localizat mai târziu în strada Lânăriei nr. 53–55 hotarul de miază-noapte era *„canalul ce curge de la Filaret în Gârliţa Mică"*, precizare care se repetă şi într-un alt act din anul 1882. În 1893 acelaşi teren se mărgineşte, tot la miază-noapte cu *„Strada Lânăriei"*[19].

În planul Pappazoglu ediţia 1875, se poate distinge cum din strada Tăbăcarilor se desface o lărgire numită *„Lânari"* nu departe de un pod peste Dâmboviţa, localizat lângă *„vadul Mirelui"*(!). De observat că strada Tabacilor coteşte în unghi drept, debuşând în Calea Văcăreştitor[20]. De reţinut că acel loc *„lânari"* din planul Pappazoglu trebuie să fi fost tocmai acel spaţiu în care tăbăcarii făceau tranzacţiile cu lâna ce le prisosea şi la care se referă şi documentele sus citate. Prin extensie, drumul, apoi strada care ducea spre acest punct de convergenţă de interes comercial a luat numele de *Lânărie* şi care a fost consacrat oficial de către Primărie în anul 1875, în iunie 30.

---

[14] Arh. Naţ. fil. M.B. fond P.M.B., dos. 84/1851.
[15] *Idem*, dos. 86/1851.
[16] *Ibidem*, dos. 92 şi 93/1850.
[17] Acelaşi fond, dos. 77 şi 78/1855.
[18] Arhivele Naţionale, filiala M.B., fond „Creditul Funciar Urban", dos. 3022, fila 48.
[19] *Idem*, dosar 3035, fila 4 şi următoarele.
[20] D. Pappazoglu, *Planul... culoarei de Albastru*". 1875.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

La data de mai sus, într-o şedinţă extraordinară a Consiliului Comunal s-a hotărât ca strada Lânăriei să aibe o lărgime de cinci stânjeni. Planul străzii – păstrat fragmentar şi în stare proastă – cuprinde numai porţiunea de la strada Fraţilor, trece de strada Viorele unde se afla şi un puţ şi continua spre est[21].

Este locul aici de a se deschide o paranteză pentru a arăta că partea de sud a Bucureştiului va cunoaşte o deosebită dezvoltare odată cu darea în folosinţă a căii frate Bucureşti – Giurgiu şi inaugurarea Gării Filaret în anul 1869. În anul 1870 îşi începe activitatea Uzina de Gaz, la poalele dealului Filaret. În partea opusă, spre Dâmboviţa a luat fiinţă fabrica metalurgică Lemaitre inaugurată în anul 1864. În 1872 începe să funcţioneze Abatorul, (importantă instituţie comunală, care va contribui simţitor la igienizarea întregului oraş), în imediata apropiere a cartierului de care ne ocupăm. Din anul 1876 va funcţiona, pe malul stâng la Dâmboviţei, *„Stabilimentul de ape minerale feruginoase"* devenit repede un loc de atracţie pentru bucureşteni[22].

În acest context, preocupările edililor pentru asanarea vechii mahalale a tabacilor se înţelege de la sine. Aflăm astfel dintr-un act de vânzare din 11 iunie 1880 ca locul în cauză *„se învecineşte cu bulevardul ce s-au deschis acum de la Apele Feruginoase spre Cuza-Vodă"*[23]. Din acelaşi dosar mai aflăm că la 9 iunie 1888 Dumitru Grigorescu vinde Primăriei *„o parte din grădina de zarzavaturi, 968 m.p. situată în strada Fraţilor nr. 103, loc necesar comunei pentru facerea canalului de scurgere din strada Cuza-Vodă spre Apele Minerale"*. Vânzarea s-a făcut în baza legii din 10 iulie 1878 şi a votului Consiliului Comunal din 19 mai 1882, fiind pe tabloul exproprietar la nr. 13[24].

În anii 1886–1890 au loc lucrările de ridicare topografică şi legislative privitoare la sistematizarea străzilor Lânăriei şi Viorele. Astfel, în anul 1886 a fost executat planul de aliniere a străzii Lânăriei aprobat la 23 ianuarie 1887 de către Comisia permanentă de alinieri a Primăriei. În fine, la 31 ianuarie 1887 proiectul este votat de Consiliul Comunal. Totuşi acesta este supus unor modificări şi aprobat din nou de Consiliul Comunal în şedinţa sa din 1 decembrie 1890. Acum se fixează traseul străzii Lânăriei, care între Calea Şerban-Vodă şi podul Văcăreşti, va fi identic cu ceea ce s-a stabilit în 1886.

La 1 decembrie 1890 s-au hotărât următoarele: *„Se aprobă modificarea pe 14 metri, alinierea străzii între Podul Văcăreşti şi Calea Şerban-Vodă, rectificată, restul străzii se menţine pe 16 metri cum este deja aprobat. Tot odată se aprobă şi prelungirea acestei strade din Calea Şerban-Vodă* (spre Filaret) *printr-o singură linie dreaptă şi pe lărgime de 16 metri conform planului general"*. Lungimea totală a străzii a fost fixată la 1.670,87 metri din care porţiunea nouă spre Filaret, 250 metri.

Planul, cu adnotări ulterioare, citit de la est spre vest, adică de la Dâmboviţa spre Filaret prezintă următoarele proprietăţi: În dreptul podului Văcăreşti au fost proprietăţile Mărculescu (stânga) şi Costică Niculescu (dreapta), expropriate parţial pentru amenajarea splaiului Dâmboviţei. Casele continuă pe partea dreaptă până în dreptul străzii Tăbăcarilor. Pe partea stângă, terenuri virane, din care unul foarte întins, la colţul cu strada Tăbăcari, marcat în plan: *„moştenitorii Ioniţă Burtea"*.

[21] Arh. Naţ. fil. M.B. fond P.M.B., Alinieri, dos. 40/1875.

[22] A se vedea documentatului studiu al lui Gh. Vasilescu, Cura de ape minerale în Bucureştii veacului al XIX-lea, în «Bucureşti». Materiale de istorie şi muzeografie, 1965, vol. III, pag. 211. Amintim şi schiţa lui I. L. Caragiale, *Cura la apele de la Văcăreşti*, apărută în anul 1877 în „Claponul", nr. 6.

[23] Arh. Naţ. fil. M.B. fond Creditul Funciar Urban, dos. 3035, str. Lânărici 53–55, fila 80.

[24] *Idem*, fila 20.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

Colţul cu strada Albinelor – pe partea dreaptă – *„Proprietatea Societăţii Tramvayului"*. Pe stânga, un loc numit *„Piaţa Cuza Vodă"* în dreptul străzii cu acelaşi nume cu precizarea *„Fost proprietatea bisericii Dobroteasa-Apostol, expropriat în 1879"*. Pe dreapta, un alt teren viran mare până în Calea Şerban-Vodă *„rezervat Societatea Comunală locuinţe Ieftine"*, adnotare din octombrie 1911.De la Şerban-Vodă până la *„grădina Filaret"* stradă trasată, dar fără proprietăţi în dreapta şi stânga, şi o însemnare cu creionul: *„Societatea tramvaiului nou"*[25].

În paralel, între anii 1887 şi 1889 se execută şi lucrările pentru *„Alinierea şi nivelmentul străzii Viorele"*. După ce s-a „ridicat" planul în anul 1887, el a fost aprobat la 15 iunie 1886 şi consacrat prin Înalt Decret Regal la 15 iunie 1888, prevăzându-se *„prelungirea străzii Viorele în şoseaua Văcăreşti cu o lungime d 318,90 metri"*. Lucrările se reiau. Consiliul Comunal în şedinţa din 16 august 1889 aprobă *„prelungirea străzii Viorele din fundătura Gârliţei până în şoseaua Văcăreşti"* desfiinţând strada Gârliţei[26]. DE reţinut aici întinsul teren proprietatea Berevoianu situat între străzile Viorele şi Lânăriei, care se va parcela sub denumirea de *„Parcul Vălimăreanu"* cu străzi purtând numele actorilor Gr. Ventura, Facca şi alţii.

Gârliţa desfiinţată, urmare a lucrărilor de asanare este totuşi prezentă în actele juridice de proprietate. Astfel în anul 1900 un teren din strada Viorele se învecinează în spate *„cu vechea matcă a Gârliţei tăbăcarilor"*[27], iar în anul 1908 un proprietar din strada Lânăriei cumpără de la Primărie *„un rest de Gârliţă"* teren situat în fundul curţii sale[28], iar în 1910 un alt proprietar din strada Viorele, la fel, cumpără de la primărie *„o porţiune de teren din vechea Gârliţă"*, situat tot în spatele proprietăţii sale[29].

Actele din ultimul deceniu al secolului al XIX-lea localizează imobilele care fac subiectul lor pe strada numită după cum urmează: *„Lânăriei sau Canalizată"* (1892)[30], *„Tăbăcari, fostă Canalului"* (1895)[31]. Din anul 1897 sunt menţionate *„strada Lânăriei"* şi *„Fundătura Lânăriei"*[32] şi, din acelaşi an, o proprietate are faţada pe strada *„Lânăriei, mai înainte strada Tăbăcari"*[33]. Aceste inconsecvenţe sunt lămurite într-o *„Dovadă a mahalagiilor"* din anul 1896: *„Strada Canalizată, care astăzi se numeşte Lânăriei era înfundată; că în urmă s-a deschis, luând numele de Canalizată, pentru că făcuse canal şi fiecare locuitor a numit-o Canalizată, iar astăzi, după numirea dată de Primărie, se numeşte Lânăriei"*[34]. (Menţionăm şi o denumire care apare o singură dată, probabil o greşeală de transcriere: *„Lânăriei fosta Înălţării"*[35]).

Deosebit de interesant este un raport al experţilor în valori imobiliare ai băncii Creditului Funciar Urban din anul 1896 cu privire la strada Lânăriei: *„Strada are tramvai, apeduct, canal şi, fiind în apropiere de gara Filaret valoarea terenurilor se poate ridica cu timpul"*.

---

[25] Toate documentele citate privitoare la aliniere sunt grupate în fondul P.M.B., Alinieri, dos. 13/1897.

[26] *Idem*, dos. 172, str. Viorele.

[27] Arh. Naţ. fil. M.B. fond Carte Funciară, dos. 40758, str. Viorele nr. 16.

[28] *Idem*, dos. 40775, str. Lânărici nr. 15.

[29] *Ibidem*, dos. 40757, str. Viorele nr. 14.

[30] Acelaşi fond, dos. 2599, str. Lânărici nr. 52–54 fila 14.

[31] Dos. 39432/40 str. Tăbăcari nr. 31, fila 6.

[32] Dosar 3022, filele 44 şi 46.

[33] Dosar nr. 2599, fila 30.

[34] Acelaşi dosar, fila 29.

[35] Dosar nr. 40900.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

La începutul veacului al XX-lea se construieşte o cale ferată de-a lungul străzii ce venea de la gara Filaret şi care avea menirea să asigure legătura cu uzinele Lemaitre şi cu Abatorul Comunal.

În anii 1914–1915 este reglementată şi alinierea străzilor Verzişori şi Tăbăcari. Planurile au primit avizul Comisiei Tehnice a Primăriei în şedinţa din 25 septembrie 1914, iar la 17 ianuarie 1915 Consiliul Comunal emite decizia nr. 10 din care citäm: *„Având în vedere că s-au primit mai multe cereri pentru alinierea străzilor Verzişori şi pentru îmbunătăţiri, având în vedere că planul de aliniere al străzii Verzişori cere un studiu şi pentru Tăbăcari, că ambele străzi au actualmente un traseu neraţional, Consiliul Comunal aprobă alinierea stradelor Verzişori şi Tăbăcari conform planului alăturat".* Iscălesc: primar Emil Petrescu şi director Lucrări Tehnice V. Bălăceanu. Ulterior, proiectul este aprobat în 6 februarie 1915 la Consiliul Tehnic Superior de la Ministerul de Interne şi consacrat prin Înalt Decret Regal nr. 424 din 24 februarie 1915.

Conform însemnărilor făcute pe plan (scara 1:500) proprietarii pe strada Verzişori erau următorii: Pe dreapta străzii, venind dinspre Lânăriei: *„Proprietatea Comunei, din care o parte cedată conform Convenţiei aprobate prin Înalt Decret Regal nr. 2340 din 14 iulie 1910 Societăţii Comunale Locuinţe Ieftine".* Urmează apoi: *„Dumitru Nicu, Fabrica de pielărie Teodor Sapatino, Grigore Alexandrescu, Johann Abeles, Sotir Vasile, Nae Vasilescu, Maria Pavel, Niţu Velicu, Neda Stan, Niţu Velicu (a doua oară), Johann Abeles (a doua oară), Toma I. Ceamis, proprietatea Bisericii sf. Nicolae Tabaci".* La colţul cu strada Tabaci, strada Verzişori se termină în piaţeta Bucur. Pe partea stângă a străzii sunt desemnaţi următorii proprietari: *„Ştefan Ivanovici, Mariţa M. Dumitrescu, Ştefan Köpich, Marin Gheorghiu, căpitan Minculescu, Nicolae Dumitrescu, N. Cristescu, N. Cristescu şi A. Chiru, Roza Winkler, Stanca R. Ion, Chiriazi Gavota, Ecaterina Rădulescu, Gh. Tonciulescu, Ene Nicolau, Anghel Gheorghe, Catinca Coiciu, Lina P. Dumitru, Dumitru Nicolau, Păuna Ionescu, Teodor Sapatino, Costache Nica, Ion Rădulescu, Ivan Rădulescu,* iar după colţul cu strada Moş Ion Roată urmează: *Grigore Alexandrescu, fraţii Papazolu, Spiro Fuando, Toma Georgescu, G. Niculescu, Ştefan Dragnea, proprietatea bisericii sf. Nicolae Broşteni, moştenitorii dr. Seligman, Paulina Hristu",* şi, din nou piaţeta Bucur.

Pe strada Tăbăcarilor, care pornea din Bulevardul Tăbăcarilor erau următoarele proprietăţi. Pe stânga: *„Ion Pascu, Andrei Dragomir, Anton Cristian, Creditul Funciar Urban, Gh. Theodor.* Urmează proprietăţile din strada verzişori, dar care au o faţă şi în strada Tăbăcarilor, începând de la Maria Pavel la proprietatea bisericii Sf. Nicolae-Tabaci.

Pe partea dreaptă a străzii Tăbăcari proprietarii sunt următorii: *T. Marinescu, Ghiţă Velicu, St. Mihăileanu, D. Mihăilescu, Anton Costoman, V. Trandafirescu, Maria P. Stan, Ecaterina Ghei, „Şcoala copiilor abandonaţi", moştenitorii N. Hristu, Iancu I. Abelles, moştenitorii dr. Seligman, Safta Niculescu, P. Rusu, Matei Constantinescu, Toma I. ceamis, proprietatea bisericii sf. Nicolae-Broşteni*[36].

De notat că după iunie 1931 bulevardul Tăbăcarilor primeşte numele de strada Sulzer şi cea alăturată „Maior Boroczyn" omagiu adus celor două personalităţi care au întocmit planuri ale oraşului Bucureşti.

[36] Arh. Naţ. fil. M.B. fond P.M.B., Alinieri, dos. 568, Strada verzişori şi Tăbăcari, Aliniere şi nivelment.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

Străzile de pe terenul din spatele fostului depou I.T.B. pe care s-au parcelat „locuinţele ieftine", printre primele din Bucureşti, unde străzile au primit numele actorilor Petre Liciu şi Aristiţa Romanescu.

În anul 1964 a fost străpunsă magistrala Nord-Sud (actualul bulevard Dimitrie Cantemir) în baza vechiului proiect de la începutul secolului XX şi aprobat în anul 1935. Noul bulevard astfel creat, prin lărgimea sa a desfiinţat o parte din trama stradală a zonei, iar în 1987, cu excepţia parcelării „Locuinţe Ieftine" strada Lânăriei şi o parte din cele adiacente au fost demolate. Strada Lânăriei a fost lărgită, reconstituită şi aliniată la noul pod de peste Dâmboviţa şi, capătul opus, la strada Gh. Şincai asigurându-se astfel o legătură directă cu Calea Şerban-Vodă. Pentru reuşita acestei operaţii urbanistice a fost sacrificat întregul fond de locuinţe din secolul al XIX-lea şi prima jumătate a veacului XX, între care amintim aici şi casa parohială de la biserica Manu Cavafu, operă în stil neoromânesc a arhitectului Nicolae Berechet.

Paginile închinate aici fostei străzi Lânăriei se doresc a fi un omagiu adus trecutului istoric a unui crâmpei din viaţa de odinioară, atât de tulburătoare a unei mahalale, parte integrantă a vechiului Bucureşti.

SUMMARY

The Lânăriei Strees and its Neighborhoods

The author presents the history of an area that was once (17th c.) a princely domain, mentioning variations of toponimy, changes in the street lines, edilitary aspects, limits, owners, documents and maps, buildings a.s.o.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro